

Leviticus

Vooraf

Graag wil ik jullie bedanken voor jullie reacties op de inleiding over het boek Leviticus nu vier weken geleden. Jullie wilden wat zicht krijgen op dit bijbelboek, wat het ons te zeggen heeft, wat God ons daarin te zeggen heeft. We spreken dan over de *theologie* van dit bijbelboek. Hoe pak je dat aan bij een bijbelboek uit het Oude Testament? Dat heb ik jullie laten zien:

Eerst breng je in kaart de

- grondstructuren vb: § 5
 - koppelingen vb: § 4
 - associaties in woordgebruik
 - tekstpatronen vb: § 8, 9
 - speerpunten [Pred 12,11] vb: § 9
 - kernwoorden in samenhang met het geheel van de Schrift. vb: § 2
- priester/hogepriester

Vervolgens probeer je dat samen te vatten in een aantal waarnemingen of observaties. En daaruit kun je dan je conclusies trekken.

1. Leviticus 10,3

Hierover had Betty van Wessel een vraag. Daar was ik blij mee. Want ik had de tekst niet correct vertaald. Dat bleek ook al uit een mail van mijn collega voorvertaler. Ik had hem mijn inleiding opgestuurd. Als je dit werk op je eentje doet kun je makkelijk in de fout gaan. Hij was het wel met mij eens dat we hier te maken hebben met een aparte tekstvorm, een spreuk, een *speerpunt*. Heel het Woord van God spitst zich dan toe op dat ene punt in jouw situatie dat je nu kiezen moet. Nu geen mitsen en maren. Nu niet gaan “polderen”: enerzijds...anderzijds – en jij zit dan lekker op de wip. Gewoon doen wat er gezegd wordt. Voorbeeld van zo'n speerpunt-tekst in het Nieuwe Testament is Jac 1,26:

De zuivere en onbevleete godsdienst voor God en de Vader is dit:
wezen en weduwen bezoeken in hun verdrukking
en zichzelf onbevleekt bewaren van de wereld.

En nu Lev 10,3:

En Mozes *zei* tegen Aäron: Dit is wat de HEERE *gesproken* heeft:

In hen die tot Mij naderen	zal Ik geheiligt worden [<i>eqqadeesj</i>].
en voor het aangezicht van heel het volk	zal Ik verheerlijkt worden [<i>ekkabeed</i>].

Maar Aäron *zweeg*.

Wat opvalt:

- Mozes *zei*; God *sprak*; Aäron *zweeg*.
- Dan de speerpunt-tekst. Het is een verwijzing. Maar nergens is een tekst te vinden waar die verwijzing op slaat.
- God zal Zich de Heilige tonen tegenover de priesters →
God Zal Zijn heerlijkheid tonen tegenover Zijn volk.
- de priesters verrichten hun priesterdienst; zij handelen → God bewijst Zich als de Heilige; Hij zal geheiligt worden

- → God toont Zijn heerlijkheid, Hij zal verheerlijkt worden → voor de ogen van het volk; het volk hoeft niets te doen.
- → NT Joh 13,31-35; 17,1-10
- Aäron zweeg... Jezus *sprak*, en Hij sloeg Zijn ogen op naar de hemel, en zei: *VADER*.

2. *Leviticus 16,29*

De tweede vraag van Betty: In Lev 16,29 staat het woord ‘altijddurende’, bij andere wetten kom je dit woord niet tegen. Is er een verschil en hoe moet je dit zien in het NT?

Nagenoeg dezelfde uitdrukking komt ook voor in 7,34. “Eeuwig” gaat hier niet over de grens van deze bedeling heen, maar geeft de tijd aan zolang het duurt. Er kan een andere tijd komen. Die tijd is aangebroken, “vervuld”, met de komst van Christus.

3. *Leviticus 16,8.10*

Een vraag van Elja van der Kuil: In Lev 16,8.10 staat in de HSV “de weggaande bok” maar in de NBG “bok voor Azazel”. Wie of wat is “Azazel”? Waarom is die naam weggelaten in de HSV?

“Azazel” is niet in de HSV weggelaten. De SV zag er geen naam in maar een woord, eigenlijk een samenstelling van twee woorden, *eez*, “geit”, en *azal* “weggaan” > “de weggaande geit”. Het met de zonde van het volk beladen dier wordt weggestuurd, de woestijn in, zo wordt de zonde weggedaan.

Tegen woordig ziet men in “Azazel” meer een eigennaam. Men denkt dan aan een woestijndemon. Het dier wordt niet geofferd aan de demon, maar de zonde wordt naar de belt gebracht. Zie ook Zach 5,5-11.

De HSV houdt zich aan de exegetische keuzes die de SV heeft gemaakt.

4. *Leviticus 19*

Nog een vraag van Elja: Hoe komt het dat sommige voorschriften zo tijdloos en universeel zijn (vb. ontzag voor ouders, geen afgoden dienen, sabbat houden, niet stelen, liegen, bedriegen, enz.) terwijl andere voorschriften meer voor die tijd lijken te zijn (vb. 4 dagen de vruchten van een boom niet eten, niets met bloed eten, rand van hoofdhaar niet afscheren, enz.) Hoe kunnen we het onderscheid tussen die verschillende voorschriften maken?

Let je op de *grondstructuren* dan betekent dat ook dat je let op de *geschiedenis van de openbaring van God*, de heilsgeschiedenis. Je komt dan in het spanningveld van het *toen en nu*. Wat God *toen* zei, zei Hij in de concrete situatie van *toen en daar*, met de bedoeling dat *wij* Zijn boodschap zouden horen in de concrete situatie van het *hier en nu* van ons.

Daarbij moeten we bij het *hier en nu* van ons in de eerste plaats denken aan de tijd tussen Hemelvaart en Wederkomst. Kinderen, het is het laatste uur (HSV 1 Joh 2,18). Het is het *heden van de genade*. In de tweede plaats komt dan de persoonlijke inkleuring van het hier en nu. Het gaat altijd om horen en gehoor geven in een door tijd en plaats ingekleurde situatie.

Voorbeeld van de heilhistorische situatie: het sabbatsgebod. Met de komst van Christus is niet maar de zondag in de plaats van de sabbat gekomen, maar al onze dagen: HC v&a 103.

Voorbeeld van het toen en daar in relatie tot het hier en nu: de os en de ezel maken het mogelijk om nu concreet te spreken over je werk en wat je daarvoor nodig hebt en over je auto. Want op een ezel rijden we niet meer.

5. Leviticus 21,16-24

Een vraag van Willeke van der Hulst. In Lev 21,16-24 staat dat als je een gebrek hebt, je geen priester mag zijn. Waarom is dit? Ik begrijp dat God heilig is maar Hij heeft de mensen toch ook zelf gemaakt. Als je een mismaakt gezicht hebt, mocht je dus geen priester worden terwijl je daar zelf toch niets aan kunt doen dat je zo door Hem geschapen bent.

Deze voorschriften geven twee dingen aan. In de eerste plaats vraagt God volkomenheid van offer (Maleachi 1,6-14) en offeraar. Dat wijst heen naar Christus, onze grote Hogepriester en het offer door Hem gebracht: Zijn leven. In de tweede plaats wordt voor de invalide of invalide geworden priesters goed gezorgd.

6. Bijbelstudie voor het groepsgesprek over het sabbats- en jubeljaar, Leiticus 2,1-22

25

Wetten voor het sabbatsjaar en het jubeljaar

¹ Verder sprak de HEERE tot Mozes bij de berg Sinaï:

² Spreek tot de Israëlieten, en zeg tegen hen: ⁹Wanneer u in het land dat Ik u zal geven gekomen bent, dan moet het land rust kennen/krijgen//sabbat houden, een sabbat voor de HEERE.

³ Zes jaar mag u uw veld bezaaien, zes jaar mag u uw wijngaard snoeien en de opbrengst ervan verzamelen.

⁴ Maar in het zevende jaar moet het sabbat, een dag van volkomen rust, voor het land zijn, een sabbat voor de HEERE. Uw veld mag u niet bezaaien, uw wijngaard mag u niet snoeien,

⁵ wat er *vanzelf* opschiet na uw *laatste* oogst mag u niet binnenhalen en de druiven van uw ongesnoeide wijnstok mag u niet plukken; het moet een jaar van volkomen rust voor het land zijn.

⁶ *opbrengst* van de sabbat van het land zal voor u *allen* als voedsel dienen: voor u, uw slaaf, uw slavin, uw dagloner en uw bijwoner die bij u als vreemdelingen verblijven; ⁷ ook voor uw vee en voor de *wilde* dieren die in uw land *leven* mag de opbrengst ervan als voedsel dienen.

⁸ Verder moet u voor uzelf zeven sabbatsjaren aftellen, zeven keer zeven jaar *lang*, zodat de dagen van de zeven sabbatsjaren voor u *bij elkaar* negenenveertig jaar zijn. ⁹ Dan moet u in de zevende maand, op de tienden van de maand bazuingeschal laten klinken; op de Grote Verzoendag moet u de bazuin in heel uw land laten klinken.

¹⁰ U moet het vijftigste jaar heiligen en vrijheid in het land afkondigen/uitroepen voor alle bewoners ervan. Het is voor u een jubeljaar zijn en ieder mag terugkeren naar zijn *eigen* bezit en ieder mag terugkeren naar zijn geslacht/gezin.

¹¹ Elk vijftigste jaar moet een jubeljaar voor u zijn. U mag *dan* niet zaaien, niet binnenhalen wat er *vanzelf* opschiet na uw *laatste* oogst en *de druiven* van uw ongesnoeide wijnstok mag u niet plukken.

¹² Want het is een jubeljaar; het moet heilig voor u zijn; u moet uit het veld eten wat het uit zichzelf opbrengt.

¹³ In dit jubeljaar mag u terugkeren, ieder naar zijn bezit.

¹⁴ Wanneer u dan aan uw naaste iets wat te koop is verkoopt of *iets* uit de hand/het bezit van uw naaste koopt, mag u elkaar niet benadelen/onderdrukken [een poot uittrekken].

¹⁵ U moet in overeenstemming met het aantal der jaren vanaf het jubeljaar van uw naaste kopen en in overeenstemming met het aantal jaren van opbrengst moet hij het aan u

verkopen. ¹⁶ Hoe meer jaren *er nog volgen*, dan mag u de prijs ervan hoger zijn en hoe minder jaren *er nog volgen* dan moet u de prijs ervan *evenredig* verlagen, want hij verkoopt u het aantal opbrengsten.

¹⁷ U mag niemand benadelen/onderdrukken [een poot uittrekken], maar u moet voor uw God vrezen, want Ik ben de HEERE, uw God!

¹⁸ U moet Mijn verordeningen doen en Mijn bepalingen houden en ze doen, dan zult u veilig in het land wonen.

¹⁹ Dan zal het land zijn vruchten geven, zodat u tot verzadiging kunt eten. U zult veilig er veilig in wonen.

²⁰ Wanneer u dan zegt: Wat moeten wij in het zevende jaar eten? Zie/Let wel, *omdat/als* wij niet mogen zaaien en onze opbrengst niet mogen verzamelen?

²¹ Dan zal Ik Mijn zegen over u in het zesde jaar gebieden, zodat het een opbrengst geeft *genoeg* voor drie jaar,

²² zodat u het achtste jaar *opnieuw* kunt zaaien, terwijl u van de oude opbrengst kunt eten tot het negende jaar aan toe. Tot de *nieuwe* opbrengst van *het land* binnenkomt, moet u van de oude eten.

Vragen voor het groepsgesprek

1. Wat heeft vers 1 tot 6 ons te zeggen hier en nu.
2. Wat heeft vers 7 tot 22 ons te zeggen in het licht van Jesaja 61 en Lukas 4 vers 16 tot 21.
3. Wat heeft vers 7 tot 20 ons te zeggen voor ons maatschappelijk leven hier en nu?

Wijkgemeente Meentkerk, Huizen, Groei, 21 februari 2007.